

*Kto stratil majetok, nestratil veľa.
Kto stratil slobodu, stratil mnoho.
Kto stratil vieru, stratil všetko.*

Zásielku spracovala spoločnosť:
HENRIETTA - direct marketing, s.r.o.
P.O.BOX 1, 820 08 Bratislava 28, „D+4“
POŠTOVNÉ ÚVEROVANÉ
820 08 Bratislava 28

SVEDECTVO

vychádza od roku 1991
ročník 29
november 2019
cena 1 euro

11

ČASOPIS TABUIZOVANÝCH FAKTOV

Režim ich vyhnal z vlasti

NÁŠ ROZHOVOR

Don Vojtech Zeman je jedným z tých kňazov povojnového obdobia, ktorého komunistický režim vyhnal z vlasti. Narodil sa 28. marca 1930 v Novej Bani. Ako hovorí, Nová Baňa sa vyznačovala katolicizmom a mnoho kňazov tam našlo azyl pred komunistickou mocou. Jeho život sa niekomu môže zdať ako život cestovateľa, ktorý má všetko, kde príde, zabezpečené. Lebo taký je život misionára. Ibaže títo šíritelia evanjeliá prichádzajú na pôdu, kde kresťanská viera nemá tradície. Mnohí pre túto službu obetovali život. Don Zeman sa našťastie dožíva pekného veku pri dobrom zdraví a stáva sa živým svedkom svojej doby. Doby totalitného útlaku, ktorá sa skončila len pred tridsiatimi rokmi.

● Narodili ste sa do obdobia svetovej hospodárskej krízy. Poznačila nejako vašu rodinu?

Don Vojtech Zeman SDB

Foto autorka

Som z rodiny, ktorá nebola bohatá, no vždy sme mali čo dať do úst, aj cez vojnu. Bolo nás šesť detí, otec bol obchodník. Postavil pekný dom a keď prišla hospodárska kríza, prišiel o všetko. Ešte aj o pozemok, ktorý mu darovala svokra. No a tak

sme sa uchýlili k babke a žili sme spolu s ňou.

● Vaším rodiskom je Nová Baňa. Aká bola v čase vašej mladosti?

Nová Baňa leží na Pohroní a vyznačovala sa katolicizmom.

Pokračovanie na 10. strane

V čísle

Ján Litecký Šveda
V červenom bludisku 2
Pozvánka k pamätníku 3
Eva Zelenayová
Sloboda nie je pre každého 3

V Borskom Mikuláši 4
Stanislav Porubčan
Hold profesorovi Jurikovi 5

Rafael Rafaj
Pri múre Ilavskej väznice 6
Juraj Vrábel
Prežije KPV v Česku? 6

Peter Mulík
November a suverenita 7
Július Homola
Boj o Európu 8 – 12

ročník 29 • november 2019

V červenom bludisku

Keďže máme okružle výročie novembrových udalostí, patrilo by sa povedať aj pár okrúhlejších, zmierlivejších slov. Veď aj vďaka novembru 1989 mohla vzniknúť naša organizácia. Napriek tomu dobre vieme, že celé to bola inscenácia komunistických tajných služieb. Veď už bolo zverejnené dostatočné množstvo faktov a svedectiev, ktoré to bez akýchkoľvek pochybností dokazujú. Za všetky svedectvá spomeniem iba eštebáka Zifčáka, ktorý v zamatovej inscenácii hral „mŕtveho študenta“ Martina Šmída. Ten vo vynikajúcej knihe Roberta Buchara „Revolúcia 1989“, ktorú vrelo odporúčam, hovorí, že scenár určite nenapísala Amerika, ale že vznikol niekde na Východe. Zároveň hovorí, že „v roku 1988 už bola prevažná väčšina takzvaných demokratických alebo protikomunistických síl pôsobiach v Československu pod vplyvom komunistických tajných služieb.“

Keď si trochu zaspomíname

Nebol to úžasný pocit, keď všetci tí komunistickí komi-sári, čo mali nad nami neobmedzenú moc a mohli kedykoľvek a kedy sa im len zachcelo zapučiť nás ako červíka, odrazu sami sa museli pred nami zvíjať ako červíci či ako slizkí hadi a hrať divadlo na demokraciu, ktorá im bola už geneticky z duše odporná? Veľmi dobre nám to v súčasnosti ukazujú aj ich deti. Tí, čo ozaj zažili červenú totalitu aj s celým jej zverstvom, najlepšie chápú, o čom tu hovorím. Bolo to predsa len nejaké – aj keď iba na základe divadielka – zadosťučinenie, na ktoré tak ľahko nezabudneme. Veď najmä tí, čo absolvovali komunistické koncentráky a gulagy sa už naučili byť spokojní aj s málom – veď niekedy na prežitie muselo postačiť aj pár vyhodných zemiakových šupiek ...

No aj keď dobre vieme, že to bolo iba divadlo, niektoré stavivá sa už nedali zasunúť naspäť do pôvodnej nepriedušnej podoby. A práve preto, že dobre vieme, aká je situácia, je na nás, aby sme si my sami rozširovali priestor svojej slobody a prestali sa ich báť. V tom neprehľadnom bludisku si my sami musíme vyšliapať svoje chodníčky pre čestný život v pravde. Nikto iný to za nás nespraví, a najmä nie detičky eštebákov a komunistov, ktorí opäť totalitne ovládli všetky masmédiá. V tejto súvislosti musím opäť pripomenúť brilantnú Vonnegutovu vetu, že keď nám zobrali školy a noviny, tak sme ako Poľsko za čias okupácie. Pravdivo treba povedať aj to, že z červenej záplavy, ktorá nás zaliala z východu v roku 1945 a ktorá všetko brala hlava-nehlava, sme ešte stále nevyplávali na bezpečný breh. A slúži len na hanbu

tým, ktorí sa k jej pustošeniu ľahko a bez akýchkoľvek morálnych zábran pridali – či už ich hnacím motorom bola protislovenská nenávisť, obyčajná hlúposť, alebo len typická túžba luzy za plnými válovmi. Stále sú tu medzi nami a naďalej rabujú, pretože nič iné nikdy ani nevedeli. Ak to stručne zhrnieme: v roku 1945 tu začal červený teror, v roku 1948 červená totalita, taká intenzívna a všeobjímajúca, že aj po roku 1989 bez väčších problémov zanechala červenú moc, ktorá veselo vládne ďalej. Aj keď s trochou mikroskopických trhlín. Tu máme zároveň aj odpoveď na otázku, prečo sa súdruhovia dodnes za svoje nechyrované zločiny ani len neospravedlnili. Veď ešte nikdy v histórii sa vládcovia neospravedlňovali porobeným, ktorých majú stále vo svojom područí.

Nedávno sme odhaľovali

v Borskom Mikuláši pamätnú tabuľu statočným ľuďom, väzneným a mučeným československým komunistickým režimom len zato, že pomáhali utekajúcim za slobodou, pretože u nás žiadna nebola. (Viac o tom vnútri čísla.) A ak nebudeme aj my neustále pracovať na odsúvaní mantinelov, ktorými nás chcú obohnáť, aj nám sa môže stať, že za slobodu slova a názoru budeme musieť opäť utekať. Otázkou však je, kam. Keď už aj západ propagandisticky ovládli marxisti. Takže aj tam už sloboda slova začína byť úzkoplošný tovar.

Ján Litecký Šveda
predseda PV ZPKO

SVEDECTVO, mesačník Politických väzňov Zväzu protikomunistického odboja • **Vydavateľ:** PV ZPKO, založený v roku 1990 pod názvom Konfederácia politických väzňov Slovenska [KPVS] • **Šéfredaktorka:** Eva Zelenayová • **Redakčná rada:** Ján Košíar (predseda), Ján Litecký Šveda, Ivan Mrva, Peter Mulík, Ivan A. Petranský, Jozef Rydlo, Juraj Vrábel a Eva Zelenayová • **Adresa redakcie:** 811 06 Bratislava, Obchodná 52 • **Telefón:** 02-5263 8156 • **e-mail:** uzpko@mail.t-com.sk • **webová stránka:** www.pv-zpko.sk • **IČO:** 00679879 • **Cena jedného výtlačku:** 1 EURO • **Predplatné 10 EUR/kalendárny rok** • **Predplatné pre zahraničných abonentov: 50 USD** vrátane poštovného. • **Číslo účtu v Prima banka Slovensko, a.s.:** SK74 3100 0000 0040 0012 8109 • **EV:** 3851/09 • **Tlač:** PRINTLAND, s.r.o. • **Nevyžiadané rukopisy nevraciam** • **ISSN:** 1338-404X • **MATERIÁLY** uverejnené v rubrikách „Čitateľské fórum“ a „Spomienky“ vyjadrujú názory občanov a čitateľov.

KTO STRATIL MAJETOK,
NESTRATIL VELA,
KTO STRATIL SLOBODU,
STRATIL MNOHO,
KTO STRATIL VIERU,
STRATIL VŠETKO

POLITICKÍ VÄZNI
Zväz protikomunistického odboja
III. odboj

si Vás dovoľujú pozvať
na

PIETNU SPOMIENKU
pri príležitosti Dňa boja za slobodu a demokraciu

Program

- 10.45 Príchod účastníkov podujatia
Zoradovanie vencov podľa protokolárneho poradia
- 10.55 Príchod čestných hostí
- 11.00 Začiatok pietneho aktu kladenia vencov
- 11.30 Hymna Slovenskej republiky
- 11.35 Privítanie hostí, uvedenie slávnostných príhovorov
- 12.00 Ukončenie, modlitba za obete komunizmu
a hymnická pieseň

v nedeľu 17. novembra 2019 o 11.00 hod.
pri ústrednom pamätníku popraveným
a umučeným politickým väzňom komunizmu
na cintoríne vo Vrakuni (ružinovský cintorín) v Bratislave

R.S.V.P. do 14.11.2019
Tel.: 0905 245 571, 02/5263 8156, 02/5263 8154
e-mail: uzpko@mail.t-com.sk

Sloboda nie je pre každého

November '89 otvoril cestu nielen k slobode, ale aj k naplneniu emancipačného úsilia Slovákov mať vlastný štát. A práve táto ambícia sa kdesi v útrobach prvej konštituovanej strany – Verejnosti proti násiliu, stratila napriek tomu, že vznikla na jej pôde. Augustín Marián Húška v rozhovore pre SNN v roku 2013 o tom povedal: "Do programovej skupiny VPN s ňou prišiel Roman Zelenay, pôsobiaci v tom čase v klube medzinárodných vzťahov pri VPN. Doniesol uznesenie klubu, ktoré žiadalo, aby Slovensku bolo podľa Wilsonovho memoranda o práve národov na sebaurčenie priznané právo na medzinárodno-právnu subjektivitu. Zpracoval som to teda do programových téz, na ktorých som sa podieľal s Martinom Bútorom a Petrom Zajacom. Súhlasil s tým aj Fedor Gál, ibaže povedali, že to ešte prekonzultujú s pražskými kolegami z Občianskeho fóra. A keď sa vrátili hovorili, že dokonca sám Havel im povedal, že je to múdre, lebo len za takých podmie-

nok, keď VPN prijme do svojho programu radikálne emancipačné heslo, vyhrá voľby nad KDH."

Prečo tribúni novembra mali odrazu starosť o to, aby kresťanská strana na Slovensku nevyhrala voľby? Lebo kresťania predstavujú mravnú silu? Preto bolo nevyhnutné vyhnať kresťanských aktivistov z Hnutia za občiansku slobodu a nahradiť ich sluhovskými

SLOVO SVEDECTVA

typmi politikov? Napokon takým sa stalo aj KDH. Prvé slobodné voľby sa uskutočnili v júni 1990 a VPN získala vyše 29, KDH vyše 19 percent hlasov voličov. Predsedom vlády sa stal Vladimír Mečiar, no globalisti skoro spoznali, že tento politik nebude plniť príkazy zvonku. Odstraňovali ho niekoľko rokov a vydali na to kopec peňazí. Ako povedal Húška, "nosné heslo štáto- tvornej emancipácie prevzalo HZDS z VPN a rozvinuli sme ho o odmietnutie unitárnej podoby štátu". Za zmienku stojí, že ako prvý ponovembrový deník Smena striktnie odmietol rozdelenie

Československa, prijal ponižujúce postavenie sluhu. Ako prvý denník bol financovaný špekulatívne získaným kapitálom Prvej slovenskej investičnej skupiny a dodnes ako Sme funguje proti záujmom tohto štátu. Podobne ako Denník N, financovaný firmou Eset.

Nositelia myšlienky na štátnu samostatnosť boli bývalým režimom tvrdo postihovaní. No zdá sa, že ani dnes nie sú v kurze.

Na plagátoch nového filmu Amnestie je slogan, že sloboda nie je pre každého. Veru nie je. Pre takých, čo pohrdajú zákonmi; pre takých, čo sa nedokážu vymaniť z pubertálnych okov a podliehajú drogám a iným omamným látkam; pre takých, čo si myslia, že sloboda nemá hranice a môžu všetko; pre takých, čo pohrdajú inými ľuďmi. Jednoducho pre takých, ktorí nedokážu zodpovedne konať. A za tridsať rokov sa ich tu nahromadilo toľko, že si dokonca trúfajú vládnuť tým zodpovedným.

Eva Zelenayová
šéfredaktorka

Pribúdajú pamätníky hrdinom

Na Záhorí, v Borskom Mikuláši, v rodisku Jána Hollého 13. októbra odhalili pamätnú tabuľu politickým väzňom Jozefovi Macekovi, Jozefovi Bízekovi a Ferdinandovi Totkovi. Rodáci nezabúdajú na ich statočnosť a obetavosť, keď koncom štyridsiatych a začiatkom päťdesiatych rokov minulého storočia pomáhali dostať sa cez hranice do slobodného sveta najmä kňazom a klerikom. Ako uvádza spoluautor pamätnej tabule Stanislav Májek, všetkých troch prevádzačov stihol ťažký osud. Totku odsúdili na 22 rokov väzenia, Bízeka zastrelili na hraniciach a Macekovi vymerali trest odňatia slobody na 20 rokov.

Slávnosť odhalenia pamätnej tabule sa začala sv. omšou, ktorú celebroid duchovný PV ZPKO ThDr. Ján Košiar. Koncelebroval miestny kňaz Ing. Mgr. Vladimír Mikulec. Ján Košiar v homílii pripomenul, že „dokonalého a bezhriešneho človeka chceli vychovať aj sociálni komunistickí inžinieri v 50. rokoch. Mnohým sa to nepáčilo, niektorí sa dali do služieb tomuto zločinnému systému, a boli aj takí odvážni, ktorí z komunistického raja utiekali preč, na Západ. Bez domáciach znalcov prostredia by sotva boli niečo dokázali“.

Po krátkom presune k múru cintorína, na ktorom je

Účastníci pietnej spomienky pri pamätnej tabuli.

Foto Eva Zelenayová

umiestnená pamätná tabuľa, nasledoval akt jej odhalenia. Prítomným sa prihovril starosta obce Róbert Macek, predseda PV ZPKO Ján Litecký Šveda, spoluautor tabule Stanislav Májek, synovec bl. Titusa Zemana Michal Radošinský, predsedníčka MO MS v Borskom Mikuláši Jozefa Drinková a referentka pre kultúru Oľga Cintulová. Podujatie pripravili obec Borský Mikuláš, Matica slovenská, PV ZPKO a Farský úrad v Borskom Mikuláši.

(zl)

Z príhovoru Ing. Stanislava Májeka

Toxická hranica na Západ

Je dobré, že nezabúdame na našich rodákov, ktorí trpeli pre pomoc prenasledovaným. Len nedávno, 20. júla, sme si pripomenuli 70. výročie odporu našich obyvateľov proti stupňujúcemu sa komunistickému násiliu voči Cirkvi, ktorý pre trojdňové štatárium sa nazýva aj Tri dni nijak. Poznáme tragické dôsledky perzekúcií. Podobné protesty sa udiali i v ďalších obciach na Slovensku. Mnohí prenasledovaní občania, kňazi, klerici, najmä po tzv. Barbarskej noci z 13. na 14. apríla 1950, aby sa vyhlili uväzneniu, pracovným táborom, respektíve aby mohli došľudovať za kňazov, zvolili si odchod do slobodného sveta. Hľadali skúsených prevádzačov, ktorých našli v našich odvážnych rodákoch Jozefovi Macekovi, Jozefovi Bízekovi a Ferdinandovi Totkovi. Kto boli títo odvážni muži? Čiastočne som ich poznal. O ich činnosti v dedine vedeli viacerí, najmä rodina, lebo ich hľadala polícia. Jozef Macek chodieval do Rakúska cez rieku Moravu za prácou už pred vojnou, takže poznal brody - miesta prechodov. V roku 1948 previedol Búrnan Antona Matulu, Jozefa Bobeka, Jozefa Solára a Františka Matulu. Bízek a Totka odišli spolu v roku 1949 a Macek ich našiel v utečeneckom tábore pri Salzburgu. Bízekovi hrozilo zatknutie za odpor v kauze Tri dni nijak a Totkovi za incident s predsedom pri agitácii do JRD.

V roku 1950 previedol viacčlennú skupinu, v ktorej bol aj salezián Štefan Fabera. V liste saleziánom odporú-

čal, aby organizovali odchod rozpusteného kňazského dorastu do zahraničia.

Významné skupinové prechody klerikov od roku 1950 organizovali saleziáni Titus Zeman, Ernest Macák a František Reves. O týchto prechodoch je dnes už bohatá literatúra a sprístupnené sú aj archívne dokumenty. Zásluhou všetkých troch Búrnanov sa zachránili také vzácne osobnosti, ako napríklad biskup Pavol Hnilica, Jozef Heriban, Rudolf Blatnický, Anton Botek, Rafael Černý, Ľudovít Sucháň, Gorazd Zvonický, Ľudovít Pavlo, Vojtech Zeman, Augustín Nádaský, Štefan Fabera, František Reves a mnohí ďalší, ktorí pre Slovensko a Cirkev vykonali neoceniteľné služby.

Všetkých troch prevádzačov stihol ťažký osud. Prvý sa dostal do väzenia Ferdinand Totka, keď tretí skupinový prechod cez Moravu stroskotal pre rozvodnenú rieku a pri ústupe väčšiu časť členov pochytili. Odsúdený bol na 22 rokov väzenia. Prepustený bol na amnestii 11. októbra 1961. Zomrel 11. novembra 1998 v Bratislave. Jozef Bízek s Macekom a Filípkom sa chceli 1. decembra 1953 vrátiť na Slovensko, ale pri strihaní drôtov na hranici to počul pohraničník, nastal poplach a prenasledovanie. Pri ústupe sa Bízek oddelil a ukryl v poraste, kde ho o 21.15 hodine pohraničník objavil a niekoľkými dávkami z automatu zastrelil. Privolaný lekár o druhej po polnoci

konštatoval smrť. Telo bolo pitvané v Bratislave, ale neexistuje žiaden záznam, ako s ním naložili. Macek s Filípkom stačili prejsť cez rieku Moravu.

Jozef Macek sa 12. mája 1955 vracal na Slovensko, aby zistil pravdu o zastrelenom Jozefovi Bízekovi. Pri prekročení hranice bol však zadržaný, uväznený a odsúdený na 20 rokov väzenia. Po deviatich rokoch ťažkých prác, najmä v uránových baniach, dostal rakovinu. Vo februári 1964 bol v Brne hospitalizovaný a 3. apríla 1964 prepustený s vyhladkou na mesiac života. Žil ešte rok. V závere života bol hospitalizovaný v Bratislave a Skalici, kde 10. mája 1965 zomrel. Pochovaný je v Peterskom cintoríne.

Ďakujem vedeniu obce, že dnes sme mohli slávnostne odhaliť pamätnú tabuľu venovanú aj pamiatke občanov, ktorí pomáhali organizátorom, utekajúcim a ich sprievodcom pri úteku za slobodu. Za ich skutky ľudskosti boli prenasledovaní, väznení a mučení. Spomeniem aspoň niektorých, ktorí boli najviac postihnutí: Mons. Augustín Karmaš, Ema Olbrichová, rodina Sojákova, Pavol Škápik, Dr. Boris Travenec, rodičia Jozefa Maceka a sestra Mária s manželom Ignáčom Cintulom, Alžbeta Maceková, otec Ferdinanda Totku, rodina Jozefa Bízeka, rodina Drinková, Anton Filípek, Helena Búzková, Ján Šebesta, Mária Onuferová, Štefan Júva a ďalší. Všetci veľa pomohli, ale aj veľa trpeli.

Česť ich pamiatke!

Hold profesorovi Rudolfovi Jurikovi

V Levoči vládlo krásne jesenné dopoludnie. Taxikár, ktorý nás dovezol od vlaku v Spišskej Novej Vsi, síce nevedel, kde je gymnázium, ale povedal, že asi tam... Po-čiatočnú ospalosť z únavnej cesty z Považia do Levoče zahнала šálka dobrej kávy, ktorú nám naservírovali v kaviarni na námestí a my sme sa vybrali pohľadať cieľ nášho putovania.

Ukázalo sa, že gymnázium je celkom blízko námestia a pôsobilo ozaj impozantne. Gymnázium Janka Francisciho-Rimavského je reprezentačná budova. Má upravený školský dvor a pri vstupnej bráne živo debatoval hlúčk študentov. Pozdravili nás, napriek tomu, že sme ani zďaleka nevyzerali ako študáci. Zrejme vedeli, aká sláva sa v ich škole chystá. Pripomienka na staré časy, na mladého profesora, ktorý na ich škole učil. Prof. Rudolf Jurik bol mladý skoro ako oni.

Životnú cestu mal pred sebou, plno ideálov, plánov, vojna sa nedávno skončila, tešil sa zo života. Rozširoval vedomosti mladých ľudí, učil históriu, viedol ich k zocel'ovaniu tela v skautskom hnutí. Aby sa aj oni postavili životu čelom, budovali spoločnosť na svoj obraz. Ibaže sa prerátal. Vtedajšia spoločnosť vedená nenávisťou ideológiou ho odvrhla, lebo sa zúčastnil protestu obyčajných ľudí proti zlovôli štátnej moci, ktorá chcela ovládnuť myslenie

ľudí a vyhlásila boj kresťanským tradíciám národa. Zaistili ho, väznili a po prepustení nechali živorit' na okraji spoločnosti. Napriek tomu nezúfal, ostal sám sebou, tvoril nový svet a zanechal po sebe svetlú spomienku.

Takémuto človeku je hodné odhaliť pamätnú tabuľu a my budeme pri tom. Majestátne priestory školy v nás navodili tú správnu atmosféru. A už tu bola hromada žiakov, ale i starších ľudí aj my, najstarší, pred zahalenou tabuľou. Zvítali sme sa medzi sebou, veď sme starí známi, ten z Bratislavy, ten z Považia či z východu. Pred zastretou tabuľou v rade zopár pánov, zástupcovia mesta Levoče a prešovského samosprávneho kraja a medzi nimi naša Marienka Dvorčáková. Zrazu ticho, potom uvítacia báseň a príhovor riaditeľa školy. Spevácky zbor študentiek spieva hymnickú pieseň „Kto za pravdu hori“ a slávnosť sa začína. Rečníci sa striedajú, spomínajú na prof. Jurika, osvetľujú jeho

cestu životom, jeho myslenie i čítanie. Politickí väzni a my, ich potomkovia, ktorí sme tiež zažili nepravosti a odvrhnutie spoločnosťou, sme v duchu prežívali rovnaké utrpenie, ako on vtedy. Spomenuli sme si na beznádej a bôľ, keď našich otcov i matky nemilosrdná mašinéria vládnej moci uvrhla na kraj spoločnosti. Nám, ktorí sme to zažili, zostáva veľká úloha, rozprávať o dobe neslobody mladým generáciám, aby nedopustili návrat časov, keď vládne násilie a teror.

Podobné myšlienky sa nám prehánajú hlavou aj pri rozprávaní nášho člena, pána Martina Hagaru, o jeho stretnutiach s prof. Jurikom. Študentský zbor zaspieva piesne „Hej, Slováci“ a „Bože, čos ráčil“ a my vychádzame do slnkom zaliatej Levoče a presúvame sa do gymnaziálneho kostola, kde sa zúčastňujeme svätej omše. Bol to dôstojný záver slávnosti odhalenia pamätnej tabule prof. Rudolfovi Jurikovi.

Ešte malá prechádzka po Levoči, niektorí aj s výstupom po nekonečných schodoch na vyhliadkovú vežu a príjemné spoločenské posedenie pri obede. Záverečná cesta na železničnú stanicu v Spišskej Novej Vsi a dlhá cesta domov, ktorá napodiv ubehla ani sme sa nenazdali.

Plní dojmov budeme mať čo rozprávať našim priateľom doma o vydarenej akcii v Levoči! **Stanislav Porubčan**

Životný príbeh statočného profesora

Rudolf Jurik sa narodil 6. júla 1923 v Novákoch v remeselníckej rodine. Jeho otec Ján bol stolár a umelecký rezbár vyučený u rezbára európskeho formátu Sziklayho. Matka viedla domácnosť a starala sa o výchovu štyroch detí. Počas hospodárskej krízy otec rodiny vycestoval za prácou do Argentíny.

V roku 1929 začal Jurik chodiť do rímskokatolíckej ľudovej školy v Novákoch, kde bol riaditeľom a organistom národovec Cincík. V rokoch 1933-1938 študoval na reálnom gymnáziu a v štúdiách pokračoval na Filozofickej fakulte Slovenskej univerzity v Bratislave – nemčinu a dejepis. Patril medzi zakladateľov Katolíckeho skautingu, Hlinkovej mládeže a Združenia katolíckej mládeže. Počas štúdia bol literárne činný, prispieval do časopisov Plameň, Nová mládež, Naše misie a Misijné zvony. **Úzko spolupracoval s chorvátskym jezuitom Tomislavom Kolakovičom, ktorý sa v roku 1946 ukrýval u jeho rodičov pred ŠtB.** Keďže býval na študentskom internáte Svoradov, kde sa stretával s budúciimi predstaviteľmi katolíckej inteligencie, ovplyvnilo to celý jeho ďalší život.

Na gymnáziu v Levoči založil skautský oddiel, ako učiteľ dejepisu zdôrazňoval, že historické udalosti treba chápať a hodnotiť v rozsahu dobových podmienok. Po nástupe komunistov k moci v roku 1948 sa stal pre režim nepohodlným. Štátna moc využila vzburu v Levoči a obžalovala ho z jej organizovania. Odsúdili ho na dva roky väzenia, ktoré si odpykával v Leopoldove a Jáchymove. V novembri 1950 ho prepustili

a v januári 1951 opäť zaistili v súvislosti so zaistením nováčkov študentov, členov zakázaného skautingu. Hoci ho po týždni prepustili, mal problémy zamestnať sa. Pracoval na výstavbe Bujanovského tunela, neskôr ako baník v Nováčkových uhľových baniach. Stal sa redaktorom časopisu Novácky kahanec, ale do školských služieb sa už nevrátil, hoci ho ešte pred rokom 1968 rehabilitovali. **Počas obrodného procesu v roku 1968 obnovil spolu s Jánom Manasom Zlatý orol v Prievidzi a skautskú organizáciu v Novákoch.** No po vstupe okupačných vojsk v auguste 1968 ho znovu prepustili zo zamestnania. Pracoval ako pomocný robotník, aj ako čistič kanálov. Po roku 1989 obnovil činnosť skautingu a opäť sa zapojil do politického a kultúrneho života.

V rokoch normalizácie napísal niekoľko románov, ktoré však neboli publikované. Písal články pod pseudonymom, popri vlastnej tvorbe vydával rôzne práce, napríklad kratšie diela Jána Chryzostoma Korca, básne kresťanskej poetky Jany Dutkovej. Napísal Dejiny nováckej farnosti a História nováckeho baníctva. Politický boj režimu s profesorom Rudolfom Jurikom trval až do roku 1989. Po novembri '89 bol plne rehabilitovaný. **Jeho viera v Boha, pravdu a spravodlivosť, jeho nezlomný charakter a láska k národu mu pomáhali prekonať prikorá, ponížovanie, ktorému ho vystavil komunistický režim. Zomrel v roku 2001.**

(Odznelo v Levoči)

Pocity syna politického väzňa

Pri múre ilavskej väznice

Je to zvláštny pocit stáť pri múre ilavskej väznice. Lebo naposledy som tu bol – ale vo vnútri, za múrmi, železnou bránou, mrežami a ostnatým drôtom, s bacharmi ako chalan, keď som mal trinásť rokov. Na návšteve. Za otcom. Tam zatvárali otcov, bratov, manželov, synov... ktorí nezdiedali nadšenie z budovania svetlých zajtrajškov. Tam dväčša zošediveli, zlomili im zdravie, ale nie dušu a vieru. Dnes tam sedia ľudia, ktorí zišli z cesty práva. Pred rokom 89 tam však sedeli aj slušní ľudia, ktorí hovorili súdruhom, čo nás vedú po ceste, že nevidia správne, ani dobre a že tá cesta je viac krivá, špinavá a hrboľatá ako rovná a čistá a že je to slepá ulička (čo sa potvrdilo); alebo že Slováci majú právo na väčšiu mieru suverenity, prípadne až štátnosti; alebo ľudia, čo nezapreli vieru v Boha a preto ich režim poslal do väzenia. Aj na múroch tohto väzenia pre vieru, slobodu, slobodné myšlienky a slobodné názory je krédo bývalých politických väzňov Zväzu protikomunistického odboja: „Kto stratil majetok, nestratil veľa – Kto stratil slobodu, stratil mnoho – Kto stratil vieru, stratil všetko“.

Práve tá nezlomná viera vo vyššiu

spravodlivosť, že raz sa zlo na dobré musí obrátiť, viera v rodinu, ktorá mukla podrží, viera vo vlasť, ktorá ťa nezradí, viera v Boha, čo napráva každú krivdu... to je morálna preva ha slobodomilovných ľudí, ktorí sa nebáli povedať, že kráľ je nahý, aj keď na nich mierili zbraňami kráľovi žoldnieri. Dá sa zatvoriť človek, ale nie sloboda. Dá sa človek aj zabiť, ale nie jeho idea. Tá si nájde nové duše a mysle, ktoré ju oživia a poniesú vlajku boja za vieru, nezávislosť, slobodu, pravdu, spravodlivosť ďalej. Len mám pocit, že dnes si slobodu nevážime. Ovládla nás kultúra smrti, nenávisť a závisť, nová ideologická nenávisť voči tradícii, blbá nálada a nostalgia naratívu za misu šošovice.

Jediná schodná cesta je v našom vnútri. Túto atmosféru vieme ustrážiť a zlepšiť takmer okamžite. Chce to zmenu nášho postoja a priorit k nemateriálnym hodnotám a ku globalizujúcemu sa svetu, ktorému možno čoraz menej rozumieme alebo ktorý čoraz menej počúva hlas ľudí a národných štátov. Myslím, že toto je základný postoj, aby sa ľudia nezbláznili či nerezignovali. Lebo tých „väzení“ môže byť podstatne viac. Moderní väzni systému dnes chodia

bežne po ulici, surfujú po internete, nakupujú podľa reklamy... ani o tom nevedia, že majú veľkú železnú guľu na nohe. A to je paradox doby. Dnes neviete, kde je nepriateľ, kto je priateľ; kto je „väzeň“ sám seba alebo okolností, manipulácie politického a mediálneho mainstreamu; kto je slobodný a kto akože „nezávislý“; kto má svoj názor a kto len opakuje vsugerované postoje z médií; kto je odvážny a kto svoj strach skrýva v online priestore; kto potrebuje cestovať, aby videl a poznal a kto to nepotrebuje, lebo všetko sa dá poznať srdcom a vnorením sa do mikrokozmu, odkiaľ je priame spojenie na makrokozmos; kto je veriaci a kto je len ceremonialista; kto je šťastný a kto len ukazuje pozlátko... Dalo by sa ešte písať, ale ako sa hovorí: múdre mu napovedz, hlúpe mu aj tak nepomôžeš...

Cez sviatky si spomeňte v myslí aj na všetkých odvážnych ľudí a Slovákov, ktorí obetovali svoje životy za Slovensko, slobodu a vieru. Aj oni by radi dostali duševný lajk, že si ceníme to, čo nezištne pre nás a často aj za cenu svojho života, urobili.

Rafael Rafaj

podpredseda PV ZPKO

Regionálne pobočky PV ZPKO v Trenčíne, Ilave, Považskej Bystrici a Púchove v spolupráci s Mestským úradom v Ilave a Farským úradom v Ilave usporiadali 30. októbra pri troch pamätných tabuliach na väzenskom múre väznice pietnu spomienku na nespravodlivo a protiprávne väznených komunistickým režimom vo väznici v Ilave.

(sp)

November 1989 a štátna suverenita Slovenska

V duchu sa vrátim medzi demonštrantov druhého veľkého mítingu na Námestí SNP v Bratislave v novembri 1989. Doma som si z farebného papiera vyrobil slovenský štátny znak (ktorý sa legitímne používal do roku 1960, hoci iba na prsiach českého leva) a postavil som sa s ním neďaleko pódia, z ktorého sa prihovárali rečníci. Krátko pred začiatkom mítingu prišiel za mnou jeden mladý muž (asi organizátor) a pozerajúc na slovenský znak mi povedal: „Toto sem nepatrí!“ Jeho gesto ma nijako neovplyvnilo v mojom odhodlaní zvýrazniť slovenskosť týchto veľkých revolučných zmien. Vzápätí však prišiel druhý pán od rečníckeho pódia a rezolútne ma vyzval: „Dajte to dole!“

Táto spomienka je iba na ukážku, aký bol prístup tribúnov revolúcie k symbolu slovenskej národnej identity a štátnej suverenity. Na transparentoch demonštrantov sa však veľkými písmenami vynímalo (podobne ako v Prahe) heslo „Sme jeden národ!“. Vtedy si málokto uvedomil, že ožil prvorepublikový masarykizmus.

Neboli sme jeden národ

Politické zmeny z prelomu 80. a 90. rokov dvadsiateho storočia v strednej a východnej Európe, umožnené rozkladom totalitných komunistických režimov, sprevádzali dve protikladné politické tendencie. Prvou bolo presvedčenie disidentov a proreformných skupín intelektuálov o samozrejmej nevyhnutnosti smerovania postkomunistických krajín k liberálnej demokracii a občianskej spoločnosti. Druhou bola tendencia k uplatneniu práva na sebaurčenie národov, ktoré nemohlo byť uplatnené v plnej miere alebo nebolo uplatnené vôbec. Politická zmena bola chápaná ako manifestačné odmietnutie všetkých autoritárskych ideológií 20. storočia, nielen marxisticko-leninskej.

Pokúsme sa skúmať z hľadiska rešpektovania národnej identity Slovákov a nastolovania princípu štátnej suverenity Slovenska niektoré dôležité dokumenty Nežnej revolúcie. V prvom vyhlásení občianskeho hnutia **Verejnosc' proti násiliu** z 20. novembra 1989 nájdeme formuláciu vzťahujúcu sa na jav slovenskej národnej identity. Je iba spomenutý ako neriešený problém: „Už pridlho sme svedkami deformácií v spoločenskom a politickom živote, (...) narástajúcich napätí medzi jednotlivými skupinami obyvateľstva, generáciami, medzi národmi a národnosťami Československa...“

Utajení Slováci

V celom vyhlásení sa nevyskytuje ani termín Slováci a ani termín Slovensko. Vyskytuje sa však dvakrát termín **krajina**, prvý raz: „Dnes na prahu

posledného desaťročia tohto tisícročia sa aj pre našu krajinu otvára reálny priestor na demokraciu...“ a druhý raz „Je nepredstaviteľné, aby naša krajina so svojimi demokratickými tradíciami a miliónmi tvorivých ľudí ostala ostrovom stagnácie a úpadku.“ V oboch prípadoch však signatári zjavne nemysleli pod krajinou Slovensko, ale Československo.

Vo vyhlásení členov Slovenského národného divadla z 22. novembra 1989, v ktorom vyzývali predstaviteľov vedúcich stranických a štátnych orgánov, aby sa počas štrajku hercov zúčastňovali v divadlách na verejnej diskusii, okrem iného píše: „...k tomuto konaniu nás vedie predovšetkým naše hlboké presvedčenie, že **môžeme žiť, pracovať a tvoriť jedine v spoločnom štáte Čechov a Slovákov a ostatných národností**. Iba vnútorné pevné spoločenstvo našich národov, republika, ktorá stojí na základoch slobody, demokracie a humanity môže zaujať dôstojné miesto v spoločnom európskom dome.“

Posun k štátnej suverenite

Požiadavky občianskej iniciatívy Verejnosc' proti násiliu a Koordinačného výboru slovenských vysokých škôl z 25. novembra 1989 však už celkom zreteľne definujú myšlienku slovenskej štátnej suverenity. V prvom bode sa hovorí: „**Žiadame slobodnými voľbami zo Slovenskej národnej rady skutočný parlament Slovenského národa**, v ktorom budú mať zastúpenie všetky zložky našej spoločnosti.“ Autori vyhlásenia však nestáli na pozícii úplnej slovenskej samostatnosti, čím by samozrejme v tom období riskovali obvinenie zo separatizmu, preto v desiatom bode sa dočítame: „**Žiadame dôslednú demokratickú federáciu Čechov a Slovákov a zákonné upravenie práva a postavenia národností na princípe plnej a faktickej rovnoprávnosti**.“

Významným krokom smerujúcim k slovenskej štátnej suverenite bolo 6. decembra 1989 zrušenie uznesenia SNR, ktorým pôvodne súhlasila s návrhom Federálneho zhromaždenia ČSSR na vydanie ústavného zákona o jedinej ústave pre federáciu aj pre obe republiky. **Slovensko začalo cestu k vlastnej ústave**.

Vznikli občianske hnutia, ktoré dávali dôraz na otázku národnej a štátnej identity. **Štúrova spoločnosť** vznikla 8. decembra 1989 a vo svojom programovom vyhlásení zdôraznila, že si „v duchu európskych kultúrnych tradícií kladie za úlohu v slovenskom národe rozvíjať najpokrokovejšie hodnoty národného povedomia“. Predstaviteľ Koordinačného výboru Verejnosti proti násiliu Ján Budaj, ale 13. decembra 1989 verejne odmietol výzvy niektorých slovenských exilových organizácií, ktoré žiadali vyhlásenie štátnej samostatnosti Slovenskej republiky. Vývoj sa však nedal zastaviť.

Peter Mulík

U Semeša v Dechticiach

Vzácnny člen našej organizácie **Anton Semeš** sa presťahoval z Bratislavy do Dechtíc. Veľmi nám chýbajú jeho návštevy, lebo nielenže nás naplňal optimizmom a šírením dobrej nálady, ale obohacoval o nové poznatky najmä zo slovenskej histórie. Aj počas návštevy predsedu organizácie Jána Liteckého Švedu, duchovného Jána Košiaru, šéfredaktorky Evy Zelenayovej a finančnej majsterky Evy Liteckej Švedovej hovoril ako z veľkej knihy o neznámych slovenských dejinách štvrtého storočia. Tonko, veľa energie do zaznamenávania Tvojich poznatkov. Sú vzácne a originálne. Ďakujeme.

(zl)

Boj o Európu

Zlý duch od praveku vedie zúrivý boj proti Bohu. Chce zničiť Božie dielo. Ľudstvo i modrú planétu Zem. Nám, veriacim ľuďom, je to všeobecne známe. Ježiš Kristus prišiel v kritickom čase, keď pohanské zmýšľanie a pohanská nemravnosť ovládli ľudstvo. Aj značnú časť vyvoleného židovského národa. Najmä tú panskú vládnu časť. Ježiš Kristus prišiel ako Záchranca a Spasiteľ. Neprijali ho. Prijala ho Európa. Tisíc rokov trval urputný zápas na jej pokresťančení. Svetlo proti tme, vznešené učenie podľa modlitby Otčenáša, hlboko ľudské podľa spravodlivého zákona Desatora. Základy i piliere pre všestranný rozvoj ľudskej spoločnosti. Vonkajší nepriatelia kresťanskej Európy Huni, Avari, Tatári a výbojní extrémni nacisti, ktorí už 1200 rokov ustavične ohrozujú našu slobodu a demokraciu a po stáročných krutých bojoch ovládli Balkán, všetci títo sú nám dobre známi.

Vnútni nepriatelia kresťanstva

Aj o vnútorných nepriateľoch kresťanstva už od prvých rokov jeho zrodu, o bludároch, rozvratníkoch, reformátoroch historici zaplnili celé knižnice. Reformátori – ak to občas preženú – stávajú sa deformátormi. Čo sa diablovi nepodarilo kanónmi a šablami a od Veľkej francúzskej revolúcie revolúciami a násilím, to sa teraz Satan usiluje novopohanstvom. Zasieva ho plazivým spôsobom, pod demokratickými heslami a zákonmi o slobode i humanizme, aby dosiahol mravný rozvrat ľudí, národov i štátov. Nezodpovední nedoukovia dobre platení v masmédiách usilovne ohlupujú masy ľudí. Strom poznáme po ovoci.

Dnes už neplatí staré porekadlo a darovanému koňovi sa pozrieme na zuby.

Paul Johnson: Dejiny 20. stololetí, nakl. Rozmluvy, Praha 1991. „V dejinách nie je nič nevyhnutné – už v 18. storočí voľnomyšlienkári a republikáni zavrhovali vo Francúzsku Boha aj kráľa. Ale človek je príliš zlý na to, aby mohol byť slobodný. Jestvuje sprisahanie na oslobodenie človeka, ale v skutočnosti v ňom uvoľňuje diabla. Vymiznutie viery v Boha medzi vzdelancami v myšliach intelektuálov na Západe ponechalo vákuum, ktoré sa ľahko naplnilo poverou propagandy. Potrebovali veriť a nechať sa ohlupovať.“

Nemorálnosť plodí krutosť

Hitler mnohým Nemcom vyhovoal. Tým, ktorí túžili žiť bez absolútnych mravných hodnôt kresťanskej viery. Bola to morálka v mene rasy. U bolševikov morálka v mene triedneho boja. Zločiny stalinistov v Sovietskom zväze i zločiny marxistov na celom svete odhalili ich pravú tvár (Albánsko, Čína, Kambodža, atď.). A trojročná revolúcia v Španielsku v rokoch 1936-1939. Str. 321: „Mierny republikán Robles 16. júna 1936 prečítal v parlamente posledné varovanie – zoznam ukrutností a zverstiev: 160 vypálených kostolov, 269 politických vražd, 1287 násilných napadnutí, 69 demolácií kancelárií politických strán, 113 politických generálnych stávk, 10 vyrabovaných redakcií... Robles obvinil republikánsku vládu zo zodpovednosti.“ Na oboch stranách sa odohrávali úžasné krutosti. Pre republikánov hlavným predmetom nenávisť bola katolícka cirkev. Lebo kňazi boli proti liberalizmu

i proti socializmu. Ale neboli fašisti. Väčšina z nich, ak vôbec ich politika zaujímala, bola za monarchiu. O pozemky Cirkev prišla už pred sto rokmi, v roku 1837. Aj keď sa o Cirkvi vavelo, že je bohatá, obyčajný farár rozhodne bohatý nebol.

Str. 322: „Väčšinu republikánskych zverstiev uskutočňovali tlupy raubírov. Bolo zavraždených 11 biskupov, 2400 mníchov, 4500 kňazov, 283 mnišok, niektoré boli pred popravou znásilnené. V provincii Ciudad Real matka dvoch kňazov bola zavraždená vrazením kríža do hrdla. Biskup z Jaén bol zavraždený so svojou sestrou pred dvetisíc ľuďmi. Niektorí kňazi boli upálení, iní za živa pochovaní, niektorým odrezali uši.“

Vrahovia v tajnej službe

V Ronde bolo 512 ľudí zvrhnutých do rokliny. (Udalosť opísal E. Hemingway v knihe Komu zvonila do hrobu.) Vzorom tu bol Lenin. Mnoho týchto vrahov sa uplatnilo v tajnej policajnej organizácii, ktorú zaviedli Sovieti v Barcelone. Celkom zavraždila ľavica asi 55 tisíc civilov, vrátane približne 4 tisíc žien a niekoľko sto detí. Nacionalisti zabili asi 50 tisíc ľudí.

Str. 324: „Rusi dodali asi tisíc lietadiel, 900 tankov, 300 obrnených vozov a množstvo vojenského materiálu.“ Str. 327: „Republikáni dali Stalinovi 480 ton zlata, viac ako dve tretiny štátneho pokladu.“ Str. 326: „Generál Franko nebol nikdy fašistom, bol monarchistom. Republikánov dirigovalo sovietske veľvyslanectvo. (NKVD – Alex Orlov a André Marty zástupca Kominterny, pozri Hemingway).“ Str. 328: „Komunisti, t.j. Stalinova tajná polícia prevzala vládu v Španielskej republike. Stalinove zločiny opísal masový vrah A. Orlov po Stalinovej smrti.“

André Malraux, bývalý minister kultúry Francúzska v knihe Nádej píše: „Dňa 17. júla 1936 vzplanuli v Barcelone všetky kostoly.“ (Marxistický signál na ovládnutie Španielska.) „Spoločnosť bez morálky sa rozkladá a rúca. Systémy založené na zamlčovani pravdy sa mýlne domnievajú, že ľudské šťastie sa dosiahne, keď sa ľudia naučia milovať otroctvo.“ Str. 373: „Pápež mal byť obesený. Plán Hitlera na zákroky po víťaznej druhej svetovej vojne.“ (Diktátor – cisár Napoleon uniesol z Ríma a uväznil dvoch pápežov. Jeden z nich umučený vo väzení zomrel.)

Diktatúra jednej strany

Poučenie pre ľudstvo: Nikdy viac diktatúra jednej strany! Pravá alebo ľavá – rovnako vládne jedna hlúpa hlava, aby zničila slobodu. Slobodu a demokraciu, ktorá je obsiahnutá v kresťanstve. Rovnosť a bratstvo. A zodpovednosť. To všetko je vyjadrené v modlitbe Otčenáš. Sloboda, bratstvo, rovnosť, zodpovednosť. Sloboda je možnosť rozvoja. Úplne sa môže rozvíjať slobodný, nezávislý človek i národ a zodpovedať sa za svoju činnosť. Ak je závislý, jeho rozvoj je určený mierou závislosti. Úplne závislý človek sa nemôže rozvíjať. Podobne aj národ. Teda podľa kresťanských mravných zásad každý človek i národ má právo a povinnosť usilovať sa o nezávislosť – o slobodu. To je sväté právo i povinnosť. Zamlčovanie pravdy? Denne sa stretávame s touto spoločenskou chorobou. Trápi nás to a škodí nám.

Sto rokov mlčania

O tragickej smrti nášho národného hrdinu Milana Rastislava Štefánika sa konečne po storočí verejne hovorí a píše pravda.

Pokračovanie na 12. strane

Slovenskí mučeníci všetkých čias

V prvé novembrové dni sa modlíme za tých, ktorí nás predišli do večnosti... (alebo... naši liberáli majú v bratislavskej Cvernovke „nezabudnuteľnú party HalloQueen: drag queens, masky, techno, d'n'b, italo disco, vogue, divoký žúr...“, čo oznamujú plagátom, kde na spôsob Piety drží „ktosi s rohami“ na kolenách korunovanú osobu - liberálna kultúra!

V novembri je aj deň - 11. november 1918 - keď sa skončila prvá svetová vojna. Počas nej narukovalo asi 400 – 450 tisíc Slovákov a z nich asi 69 700 zahynulo a 61 660 bolo zmrzačených. Slováci umierali i vo vojnách predtým, od čias Samových či Pribinových i potom. Naši mučeníci neumierali však len počas vojen, ale za národ i za Boha aj v časoch mieru. V knihe Slovenské martyrológium uvádza Viliam Judák osudy okolo 50 z nich. Ale mnohí zomreli a na ich mená sa zabudlo a mená iných mučeníkov sa akosi „nepatrí“ pripomínať.

Slovenskí mučeníci všetkých čias - to je názov projektu, ktorý ide rozvíjať skupina slovenských katolíkov pri KDŽP - Aliancia za Slovensko. Sprítomňovanie osudov, významu a posolstiev našich mučeníkov je okrem iného aj odpoveďou na výzvu pápeža sv. Jána Pavla II.: „Slovensko má veľkú úlohu pri budovaní Európy tretieho tisícročia. Je povolané ponúknuť svoj veľmi významný príspevok k pravému pokroku európskeho kontinentu svojimi tradíciami, kultúrou, svojimi mučeníkmi a vyznávačmi, ako aj živými silami svojich nových generácií.“

Svätý aj Svätopluk

Slovenskými mučeníkmi sú aj spoločníci sv. Gorazda, aj ďalší svätci či nesusvätci: králi Rastislav a Svätopluk (Marek Vadrna našiel v Rakúsku tlač z roku 1655 Menológium svätých, blažených a preslávených mužov benediktínskeho rádu, v ktorom prior kláštora vo švajčiarskom Weingartene Gabriel Bucelin označuje Svätopluka za svätého pri dátume 16. marec). Medzi mučeníkov patrí sv. Bystrík, Svorad, Beňadik, Mojsej Uhrín, ale aj 15 obetí streľby v Černovej, obeť vzbury slovenských vojakov z trenčianskeho 71. pluku v Kragujevaci, kde 3. júna 1918 z 81 obvinených 44 odsúdili na trest smrti a zastreli.

Po skončení vojny v júni 1919 Slovensko vojensky napadla pod vedením Bélu Kúna (Kohna) Maďarská červená armáda, ktorej príslušníci vyhlasovali: „My sme v prvom rade Maďari a až potom komunisti!“ 18. júna 1919 vyhlásili Slovenskú republiku rád v Prešove na čele s českým novinárom Antonínom Janouškom (doteraz má v Prešove ulicu). Po troch týždňoch (5. júla 1919) sa Maďari stiahli a Kún (Kohn) utiekol do Ruska. Tesne po vojne zastreli či obesili viacero národne uvedomelých Slovákov. Bol medzi nimi Anton Prokop z Detvy, šesť členov rodiny mlynára Kmeťa v Lešti, roľník Andrej Tomko z Fintíc-Záhradného. Z Kokavy odvliekli do Rimavskej Soboty 19-ročnú Máriu Zdutovú a na miestnom

cintoríne ju zabili spolu s ďalšími troma občanmi. V Leviciach pri ústupe zastreli Maďari troch ľudí, pri odchode z Prešova zavraždili roľníka Andreja Tomáša z Tulčíka so synom. Medzi obeť patrí aj kňaz František Majoch, ktorého zákerne zavraždili 9. augusta 1919 v obci Bertotovce pri Sabinove.

Povojuvní svätci

Mučeníci sa rodili aj po vojne. V Ratkovciach 3. apríla 1921 umrel roľník Štefan Mikuš, ktorého na Veľkonočný pondelok na zhromaždení v Trnave, keď vlastným telom chránil Andreja Hlinku, udel rozžúrený útočník, jeden zo sociálnych demokratov vedených Čechom Kocourkom, siahovým polenom po hlave.

Viacero obetí - katolíckych kňazov - priniesli aj povstalecké akcie v roku 1944. V Liptovskom Svätom Jáne, medzi 6. a 7. septembrom 1944 vyviekli farára Rudolfa Schedu do Svätójskej doliny, kde ho hrozne umučili, zaživa mu sťahovali kožu z tela a trápili ho, kým v strašných bolestiach neskonal. V Liptovskom Svätom Michale zastreli farára Martina Martinku. V Hájnokoch (dnes Sliač) zastreli a hodili do Hrona kňaza, spisovateľa, profesora Antona Šaláta. Jána Nemca, farára v Lieskovci pri Humennom, uviazali za konským poťahom a umučili v noci zo 16. na 17. novembra 1944. Inej viny títo a ďalší mučeníci nemali okrem jedinej, že boli dobrí katolíci. Veľa mučeníkov priniesli aj roky po druhej svetovej vojne. Niektorí z nich - P. Gojdič, V. Hopko, M. Trčka, Z. Schelingová, T. Zeman, A. Kolesárová - už boli blahorečení, iní na tento proces čakajú. Medzi nimi i kňaz Štefan Polák, ktorého brutálne zavraždili na fare v Borovciach v noci zo 7. na 8. októbra 1987.

Marián Tkáč

Biskup Pavol Peter Gojdič.

Režim ich vyhnal z vlasti

Pokračovanie z 1. strany

Cirkev tam bola vždy silná, lebo ľudia boli silno veriaci. Kofkokrát, pravda, za komunistov, sa tam, najmä na Štáloch (na lazoch) schovávali kňazi, ktorých hľadala polícia. Môj otec bol obchodník, postavil pekný dom a keď prišla ekonomická kríza, prišiel o všetko. Ešte aj o pozemok, ktorý mu darovala svokra. Bolo nás šesť detí, dvaja bratia a štyri sestry. Prichýlila nás babka. Žili sme spolu s ňou. Až keď sa súrodenci postavili na vlastné nohy, odišli za svojím životným poslaním. Ja som býval u babičky ešte v čase maturity.

● Kde ste maturovali?

Začal som študovať na gymnáziu v Zlatých Moravciach. Nemal som tam však dobré spojenie, nuž som o rok prestúpil do Levíc. Ale ťahalo ma to k saleziánom.

● Kedy ste sa prihlásili k saleziánom?

Po vojne, po „Víťaznom februári“. Chcel som sa stať kňazom a počul som, že v Šaštíne sa dá študovať za kňaza. Že to ani veľa nestojí, 300 korún mesačne. Išiel som teda do Svätého Beňadika k saleziánom a oni mi vysvetlili, čo na to potrebujem. Mamka nebola proti, ale otcovi som to povedal až vtedy, keď som mal už dokumenty v rukách a chystal som sa podať žiadosť do šaštínskeho saleziánskeho malého seminára. To otca nahnevalo a nedal mi súhlas. Povedal, že po maturite si môžem robiť, čo len budem chcieť. Tak som sa prihlásil na gymnázium v Zlatých Moravciach s tým, že po maturite pôjdem študovať za kňaza.

● Čo vás ako mladého človeka priťahovalo k tomu, že ste sa chceli vydať na kňazskú dráhu?

Mal som skončenú iba sextu, keď raz v novobanskom kostole ma pochytila veľmi silná myšlienka: Čo osoží človeku všetka námaha? Aj tak raz zomrieme a načo bude to všetko. Najlepšie by bolo zanechať tento svet a ísť niekde do kláštora. Znova som sa teda išiel informovať do Svätého Beňadika, ako ďalej. Od rodičov som už dostal povolenie. Bola jar, magister novicov P. Jozef Babiak mi radil, aby som býval u nich v Beňadiku a odtiaľ dochádzal do školy v Leviciach. Tak sa mi tieto tri mesiace ráťali do aspirantátu (skúšobná doba pred noviciátom). Na gymnáziu nevedeli, že som u sa-

leziánov a aby som unikol pozornosti, hľadal som školu, kde by ma nepoznali. Ďalší ročník som teda nastúpil na gymnázium v Kremnici.

● Stále vás držala túžba stať sa kňazom?

Áno, počiatkové oduševnenie ma nieslo ešte veľa rokov. A potom som zbadal, že teraz už budem kráčať po vlastných nohách. Nie každý to zažije, ja som túto milosť dostal.

V Kremnici som bicyklom chodil do kostola miništrovať a odtiaľ do školy. Veľmi poctivo som sa učil marx-leninizmus, lebo ved' keď som chcel proti nemu byť, tak musel som vedieť, čo to je. Takže riaditeľ ma mal rád, samozrejme komunista, a navrhol ma na štúdiá do Sovietskeho zväzu. Boli sme šiesti. Mali sme ísť akože zajtra vlakom z Kremnice do Banskej Bystrice na pohovor, ale dvaja sa naplašili a neprišli. Zostali sme štyria. No v Bystrici sa ďalší dvaja zlákli, lebo v tom čase prebiehal proces s Gustávom Husákom. Tak sme zostali dvaja, jeden protestant a ja. Vypočúvali nás, všeličo som im natáral, ale som im nepovedal, že som u saleziánov. Napokon, ani nám nedávali žiadne náboženské otázky...

● Zrejme im to ani nenapadlo...

No, povedali, že to príde na rad neskôr, lebo ten evanjelik vyhlasoval, že on je ateista, že rodičia ešte veria, ale že on sa bude usilovať ich z toho dostať.

● Proste vyrovnanie sa s náboženskou otázkou...

Hej, samozrejme, keby mi dali takú otázku poviem, samozrejme, že som vyrovaný s náboženskou otázkou, ale ináč, ako vy. Oboch nás prijali. A keď som maturoval, ruština mi nechutila, ani mi nešla, tak profesor hovorí, však ty ideš do Ruska, tam sa ju naučíš. Aby som nejakým spôsobom zabránil môjmu vyslaniu do Sovietskeho zväzu, neposlal som komisii všetky požadované dokumenty. Napokon komunisti v Kremnici vyhlásili, že ani jeden z nás sa nehodí na štúdiá do Sovietskeho zväzu.

● Vaše spomienky na vojnu i povojnové obdobie sú akési romantické. Takto ste vtedy vnímali svet?

Mal som štrnásť rokov, keď vypuklo povstanie. Žiaľ, partizáni chceli Nemcov vyprovokovať. To bola zaiste taktika exilové-

ho „prezidenta“ Edvarda Beneša, aby zhoršil situáciu na samostatnom Slovensku. Z Rumunska sa vracala jedna nemecká vojenská diplomatická skupina vysokých vojenských diplomatov a partizáni si dovolili prekročiť všetky medzinárodné vojenské dohody a všetkých v Martine postrieľali. To stačilo na to, aby Hitler nariadil obsadiť do vtedy samostatné Slovensko. Po povstaní brali preč každého Žida či mal výnimku alebo nie. Slovensko obsadili nemeckí vojaci a vtedy slovenská vláda mala na starosti iba zásobovanie obyvateľstva a poriadok. Ostatné bolo v rukách nemeckých vojenských úradov. Po povstaní sa prestalo vyučovať, lebo mnohé školy obsadili nemeckí vojaci. Nerád spomínam na hrôzy, ktoré sme vtedy prežívali.

● Svoje spomienky ste vydali aj knižne, volajú sa Moje príbehy. V nich spomínate, že noviciát ste ukončili 15. augusta 1949 a bolo vás 30 novicov. To už bolo obdobie veľmi nepriateľské Cirkvi. Ako ste to počítovali?

V septembri sme sa nasťahovali do skromného kaštieľa v Hodoch pri Galante.

Lenže naši predstavení sa báli, aby nám nezobrali Šaštín, lebo to bola veľká budova, tak sme sa presťahovali do Šaštína. Raz večer sedel pri stole, kde sedávali predstavení, istý pán z Bratislavy. Priniesol nejakú dôležitú správu. Večer nás informovali, že sa všeličo hovorí o našej budúcnosti. Niekoľko minút po polnoci nás prišiel osobne zobudiť direktor domu. Vysvetlil nám, že prišli policajti, máme sa rýchlo umyť a v študovni čakať na ďalšie pokyny. Kým sme sa umyli a obliekli bola celá budova obsadená policajtmi. O niekoľko hodín boli všetky saleziánske komunity sústredené u nás v Šaštíne. Vyzvali nás, aby sme podpísali prehlásenie, že chceme opustiť náš rehoľný inštitút. Že kňazi potom pôjdu pôsobiť na nejaké fary. Ešte dodali, že takto to už urobili viacerí františkáni. Dostali sme nejaký čas na rozmyslenie. Po jeho uplynutí sme zistili, že ani jedného z nás nenachytali.

● Takže prežili ste Barbarskú noc, keď vládna moc likvidovala rehole a čo nasledovalo?

Asi po dvoch týždňoch nadránom dorazili do Šaštína autobusy a na prednom skle mali nápis: Turistický zájazd. Dostali

sme niekoľko minút na zbalenie a pod hlavami samopalov nás viezli na severovýchod. Nikto nevedel kam, až náhodou sme sa cestou dozvedeli, že nás vezú do Podolíncu. Bývalý kláštor redemptoristov bol obkľúčený vysokým múrom, zrejme sa vtedajším mocným zdalo ako najlepšie miesto pre koncentračný tábor. Zaobchádzali s nami ako s väzňami. Ani cez okná sme sa nemohli pozeráť. Neskôr skupinu klerikov previezli do Kostolnej. Bol som medzi nimi. Poslali nás na niekoľko týždňov na nútené práce na Priehradu mládeže pri Púchove. V tom čase sa ešte nevedelo ako bude komunizmus prenasledovať Katolícku cirkev. Mali sme povolenie uchovávať na izbe Najsvätejšiu oltárnu sviatosť a najstarší zo spolubratov – klerik Anton Hlinka nám dával sväté prijímanie. Po niekoľkých týždňoch sme sa dozvedeli, že nás pustia na slobodu, ale aby sme si dávali pozor, lebo budú nás sledovať.

● Zmaturovali ste teda v Kremnici, ale neprihlásili ste sa do kňazského seminára?

Kdeže, ja som sa už v tom čase pripravoval na ilegálne opustenie republiky. Niekedy v novembri 1950 som dostal písomné pozvanie na jeden vojenský útvar v Banskej Bystrici. Stretli sme sa tam sami rehoľníci. Šlo o verbovanie budúcich členov pracovného práporu PTP. Mal som šťastie. Ich úradný lekár bol na dovolenke a zastupujúci, keď videl moje ploché nohy, dal mi odklad zo zdravotných dôvodov. Prihlásil som sa na Technickú vysokú školu v Bratislave a čakal som na vhodnú chvíľu.

● A tá prišla?

Raz ma na priváte navštívil môj krajan, Novobančan don Stanislav Štrba. Oznámil mi, že keď si trúfam absolvovať útek cez rieku Moravu, mám byť v nedeľu o 19. 00 hod. v Trnave na železničnej stanici. Aj tak bolo. Už tam boli viacerí spolubratia, ale tvrdili sme sa, že k sebe nepatríme. Dostali sme pokyn, aby sme si kúpili lístok do Kútov. Ale necestovali sme až potiaľ. Asi po hodine cesty nám ten istý spolubrat povedal, aby sme na nasledujúcej stanici vystúpili. Čakali sme, kým sa domáci zo stanice vytratia a potom sa nám ukázal don Reves. Zaviedol nás do blízkeho lesa a povedal nám, aby sme ho tam v tichosti čakali. Asi po polhodine sa vrátil aj s dvoma mužmi. Dobré poznali terén a boli ozbrojení. Don

Reves sa rozlúčil a povedal nám, aby sme sa riadili podľa pokynov týchto dvoch mužov. Tí nás dovedli na jeden sedliacky dvor v pohraničnom pásme. Bolo okolo polnoci, dostali sme večeru a uložili sme sa do sena nad maštaľou. Cez deň sme sa nesmeli ukázať, ale bolo nás dvanásť a nedalo sa zabrániť šuchotu sena. Takto sme strávili dva dni.

● Vedeli ste, kde sa nachádzate?

Nie veru, lebo som si nestihol všimnúť staničnú tabuľu. V jeden večer sme sa vybrali na nebezpečnú cestu k rieke Morave. Bolo viacero poplachov, ale zdalo sa, že

U pápeža Pavla VI.

nás polícia nezbadala. Prišli sme k rieke a ukrytí pod stromami sme čakali, kým prevádzka napumpujú dva gumové člny. Trvalo to nekonečne dlho. Najprv sa pobrala prvá polovica, potom sa jeden prevádzkač vrátil s obidvoma člnmi a zobral aj ostatných. Problémom bolo dostať sa do člna. Keď človek položil nohu blízko okraja, čln sa zdvihol a mohol sa prevrátiť. A bol už koniec októbra. Mal som oblečený nový zimník zelenej farby, zvaný hubertus, ktorý sa mi namáčal vo vode. Keď sme sa doplavili na druhý breh, mal som kabát mokrý a špinavý.

● Ale boli ste na slobode.

No ešte nie. Na rakúskej strane sme pešo pokračovali k železničnej stanici. Plánovaný vlak sme nestihli, museli sme sa schovať, aby nás nenašla polícia. náš prevádzkač nám kúpil lístky a ďalším vlakom sme sa dostali do Viedne a tam k saleziánom. Naši sprievodcovia sa stratili. Z Viedne sme sa vlakom vydali do Linzu. Ešte nás čakal presun cez ruskú zónu do mesta a boli sme na slobode. Tam sme sa prihlásili u Američanov. U nich sme mali svojich niekdajších oratoriánov zo Slovenska a tí

nám radili, aby sme boli obozretní, lebo sa tam nachádzajú aj špióni z našej republiky. Onedlho nás Američania prepustili a pokračovali sme do Innsbrucku. Tam nás pohostili sestričky FMA a každému dali na cestu do Talianska balíček s jedlom.

● Číže už ste boli, ako sa hovorí, za vodou?

Kdeže. Veď sme nemali žiadne povolenie na pobyt v Taliansku. Museli sme sa vyhýbať talianskej polícii. Ešte pred hranicou s Talianskom sme zistili, že z desiatich nás chýba presná polovica. Predpokladali sme, že ich zadržala rakúska polícia. Jeden z nás sa rozhodol zistiť rovno u pohraničnej polície či ich tam nezadržávajú. Ale nikoho nenašiel. Zrejme tí už vtedy boli vo väzení.

● Čo ste spravili?

Rozhodli sme sa, že aspoň my piati budeme pokračovať v ceste. Jeden mladý Rakúšan nám ukázal chodník, ktorým sme sa mali dostať do Vipitena, kde nás mali čakať kapucíni. Bola zima, sneh a my sme mali obuté len poltopánky. Horšie však bolo iné. Keď sme kráčali rozdelení na skupiny istou dedinou, stretli sme dvoch talianskych policajtov. Don

Fabera im vysvetlil, kto sme. My sme im nedôverovali a ušli sme do blízkeho lesa. Odrazu sme videli auto s policajtmi, ktoré zastalo neďaleko nás a policajti začali prehľadávať les. Uvedomili sme si, že to hľadajú nás. Začali sme utekať smerom do mesta a na jednom dvore sme čakali, kým sa rozvidní. Začuli sme zvony a vybrali sme sa tým smerom. Vošli sme do kapucínskeho kostola, kde sa práve slúžila sv. omša. Zúčastnili sme sa na nej, potom sme vošli do sakristie. Tu nás milo prijal predstavený guardián a povedal nám, že nás už očakával. Ubezpečil nás, že sa nám nič zlé nestane. Po niekoľkých hodinách prišli talianski karabinieri a zaviezli nás na policajnú stanicu. Odtiaľ nás eskortovali do Bolzana na policajnú centrálu pre pohraničnú políciu.

● Dodržali slovo? Nič zlé sa vám nestalo?

Naopak, dostali sme povolenie na pobyt v Taliansku. Udialo sa to na sviatok Nepoškvrnenej Panny Márie 8. decembra, ktorý je taký blízky srdcu dona Bosca. Slávil sme ho už v Turíne.

Eva Zelenayová

Mladiství politickí vězni v Hlohovci

O tom, že v totalitnom režime jestvovali mladiství politickí vězni svedčia nápravné zariadenia v Zámrsku (ČR) a Hlohovci (SR). V týchto mestách boli prebudované na väzenské zariadenia dva krásne renesančné kaštiele, v ktorých boli väznené dospievajúce deti do veku 19 rokov. Mladiství politickí väzni zo Slovenska boli 16. júna 1951 z väznice v Hlohovci prevezení do väzenia č. 4 v Zámrsku. Táto väznica sa stala miestom výkonu trestov mladistvých odsúdených z bývalého Česko-Slovenska.

Paragrafové znenie údajných trestných činov za velezradu, kolaborantstvo, špionáž, pokus o útek za hranice alebo iný prejav nesúhlasu s režimom sa v ničom neodlišoval od znenia pre dospelých.

Konečne 17. mája 1999 sa podarilo zástupcom mladistvých politických väzňov odhaliť pamätnú tabuľu na budove zámku v Hlohovci. Pripomína dobu, keď ani mladá generácia nebola ušetrená zlovoľby komunistického režimu, ktorý prenasledoval a likvidoval

najmä tých z mladej generácie, ktorí neváhali nasadením vlastného utrpenia, ba i života bojovať za demokraciu a náboženskú slobodu. Na mieste pamätníka sa zišli už starci, aby prehodnotili svoje vlastné utrpenie, splnenie povinnosti voči víťazstvu demokracie, slobode národa a náboženského presvedčenia. Zišlo sa okolo 300 účastníkov a bolo to jedno z najväčších podujatí našej organizácie. Po dvadsiatich rokoch sa aspoň v spomienkach vraciame k tejto udalosti.

Mirko Tuchyňa

Prežije Konfederácia politických väzňov v ČR ?

V roku 2015 sa v Českej republike konal 12. snem KPV, na ktorom neúspešný kandidát na predsedu organizácie napadol výsledky snemu na súde. Súd rozhodol v prospech žalobcu z dôvodu neúčasti nadpolovičnej väčšiny členov na sneme...

Už dlhší čas sa vedenie KPV ČR zaoberalo myšlienkou zrušenia organizácie. K jej naplneniu došlo v apríli 2019, keď František Šedivý, Leo Židek, Blanka Matějčková (dcéra bývalej predsedníčky KPV ČR pani Kavalírovej), Vlasta Preislerová (organizátorka Jáchymovského pekla) a štyria členovia Konfederácie podali na Mestskom súde v Prahe návrh na zrušenie a likvidáciu KPV ČR. Tento akt sa udial bez povinného súhlasu členskej základne. Ako príčinu zániku uvádzajú funkčnú neschopnosť veľkého počtu pobočiek, choroby a vymieranie politických väzňov, prebiehajúce súdne konanie medzi politickými väzňami (čo je nedô-

stojné postaveniu politických väzňov) a nesúhlas s prijímaním rodinných príslušníkov za nových členov politických väzňov. Súd 24.7.2019 zamietol zrušenie právneho subjektu KPV ČR a menoval opatrovníka KPV ČR pána Otakara Tulačku, ktorý navonok zastupuje Konfederáciu. Treba poznamenať, že bývalé vedenie v roku 2018 previedlo pietne miesto Vežu smrti na Národný pamiatkový ústav, darovali rekreačné chaty v Smiloviciach na Slapskej priehrade v hodnote 30 miliónov českých korún Generálnemu finančnému riaditeľstvu, vypovedali nájmy ústredia a všetkých pobočiek KPV, zamietli dotáciu štátu a odniesli osobné údaje členskej základne z kancelárie ústredia KPV.

V máji tohto roku pán Židek, pani Preislerová a pani Matějčková založili Spolok nositeľov odkazu Jáchymovské peklo, ktorý svojim účelom kopíruje KPV ČR. Ostatná členská základňa nesúhlasí

so zrušením organizácie a bojuje o jeho obnovu. Hlavnými protagonistami obnovy sú bývalí politickí väzni František Wiendl a Zdeněk Mandrholec, ktorí boli krstnými otcami novovzniknutého chodníka Jáchymovské peklo. Pánovi Wiendlovi bolo znemožnené vystúpiť na tohtoročnej pietnej spomienke v Jáchymove, čo sa nestretlo s pochopením niekoľkých prítomných členov, ale paradoxne dostal slovo veľvyslanec Slovenskej republiky v ČR Peter Weiss, ktorý bol členom Výkonného výboru ÚV KSS.

V novembri 2019 sa končí posledný nájom Ústredia KPV ČR a to smeruje k tomu, že politickí väzni nebudú mať priestory na činnosť. Vzhľadom na to, že nemajú ani finančné prostriedky, tak sa dnes nevie, kto bude organizovať pietnu spomienku Jáchymovské peklo a či vôbec bude.

Juraj Vrábel

člen redakčnej rady Svedectva

Boj o Európu

Pokračovanie z 8. strany

V knihe Stephena Weira Dejiny plné omylov, vydal Perfekt, Bratislava 2009, preklad z angličtiny, na str. 264 Doc. PhDr. Ivan Mrva, CSc. píše: „Lietadlo Caproni privítala vo vzdušnom priestore Bratislavy strelba z pušiek a salvy delostreleckej batérie umiestnenej v blízkosti Vajnôr. Po priamom zásahu sa stroj zrútil neďaleko Ivanky. Štefánik a jeho spolucestujúci zahynuli.

Náhodných svedkov udalosti vojenské hliadky pochytili, nie-

koľko dní vypočúvali a zastražovali. O strelbe na lietadlo vedela celá Bratislava, ale na Slovensku platil výnimočný stav v réžii Prahy a jej predĺženej ruky v osobe Vavra Šrobára. Tlač šírla úradnú správu o havárii spôsobenú vetrom. Postupne sa objavilo ešte niekoľko oficiálnych vzájomne si protirečiacich verzií, ale žiadna z nich nepripúšťala strelbu a tobôž nie atentát.“

Áno, zlý duch nevedomosti je príčinou všetkého zla. Pravda nás vyslobodí. Najvyššia absolútna pravda o Bohu a človeku: Boh je láskavý Otec všetkých ľudí. A najvyššia spravodlivosť: Božiu lásku odvdáčať našou ľudskou láskou.

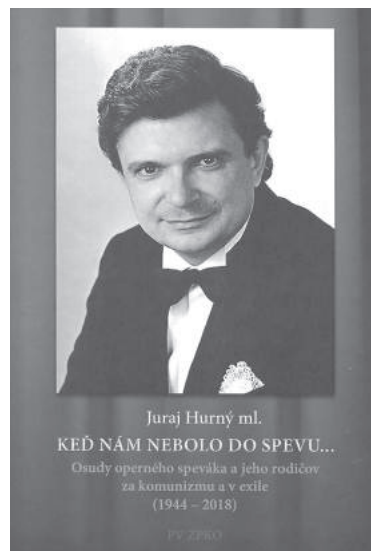
Július Homola

Neobyčajné spomienky

Juraja Hurného a jeho rodiny

Medzi pozoruhodné diela tohtoročnej slovenskej knižnej úrody nepochybne patria spomienky operného speváka Juraja Hurného *Keď nám nebolo do spevu...* s podtitulom *Osudy operného speváka a jeho rodičov za komunizmu a v exile (1944 – 2018)*. V príbehu tejto rodiny sa totiž odráža mnoho kľúčových momentov slovenských dejín 20. storočia.

Hurného otec Juraj, pochádzajúci z Dobrej nad Ondavou, v roku 1942 pomohol získať prezidentskú výnimku pre Karola Grúna, obyvateľa židovského pôvodu, ktorý bol tým zachránený pred deportáciami. Prvého manžela jeho mamy, Elišky, Františka Šandrika 2. septembra 1944 odviekla a následne vo Fačkove zavraždila skupina komunistických parti-

zánov, medzi ktorými bol aj Anton Sedláček. Jeho pamätná tabuľa visí v Žiline dodnes. Eliška a Juraj sa zoznámili v povojnovej Bratislave v roku 1946, nasledujúci rok sa vzali a 3. mája 1948 sa im narodil syn Juraj, autor knihy.

Rodinné šťastie však nemalo dlhého trvania. Už 11. marca 1950 bol Juraj Hurný st. zatknutý a obvinený z napomáhania zločinu vlezrady, keďže neudal, naopak

pomohol bývalému kolegovi, ktorý chcel emigrovať na Západ. Odsúdený bol na 12 rokov odňatia slobody, z ktorých si odsedel desať a väčšinu z toho si odpýkal v uránových baniach (súdne rehabilitovaný bol v roku 1971).

Nemilosrdná pani Colotková

Všetky žiadosti o jeho prepustenie zamietla sudkyňa Zdenka Colotková, manželka neskoršieho premiéra SSR Petra Colotku. Strata otca ťažko a existenčne postihla rodinu Hurných. Pani Hurná mala veľké problémy s nájdením zamestnania, pretože zamestnať manželku odsúdeného politického väzňa bolo pre mnohých nemysliteľné. Po viacerých prechodných obdobiach sa rodine podarilo v roku 1953 nájsť aké-také zázemie v Žemberovciach neďaleko Levíc. Prepustenie z väzenia a návrat Juraja Hurného st. v máji 1960 mal rozhodujúci vplyv na neskoršiu profesnú orientáciu mladého Juraja. Práve on ho totiž nasmeroval k hudbe, ktorá sa stala jeho celoživotnou vášňou a živobytím.

Vďaka pomoci učiteľky hudby Elišky Vágnerovej z Levíc sa Juraj Hurný dostal napriek zlému kádrovému posudku na talentové skúšky bratislavského konzervatória, kam bol prijatý ako najlepší uchádzač. Do Bratislavy sa v roku 1963 presťahovala celá rodina a mladý Juraj sa na konzervatóriu

preorientoval z pôvodnej hry na trúbku na operný spev. Oba odbory riadne absolvoval, ale neskôr sa už venoval len spevu. Medzi jeho spolužiakov-spevákov patrili Peter Dvorský, Jaroslav Kosec či Vlado Franc.

Strana ako kladivo na talent

Juraj Hurný si svoje spevácke umenie zdokonaľoval v rokoch 1973 až 1975 aj na dvoch pobytoch v palermskom Teatro Massimo na Sicílii pod vedením opernej divy Giny Cigny. Na pobyty Hurnému odmietla prispieť jeho „socialistická vlasť“, ale vďaka úspešnému predspevaniu získal štipendium od Talianskej republiky. Pri oboch pobytoch na Západe Hurný navštívil aj Rím, kde absolvoval audienciu u pápeža Pavla VI. a osobitne aj slovenský Rím, najmä tamojší Slovenský ústav sv. Cyrila a Metoda a slovenské osobnosti, ktoré vo večnom meste pôsobili.

Sľubne rozbehnutú spevácku kariéru však zmarili snahy komunistov zverbovať Hurného do strany. On však vstup do strany, ktorá bola zodpovedná za nespravodlivé prenasledovanie jeho otca, odmietol. To malo svoje následky. Juraj Hurný stratil všetky ponuky na vystupovanie v rozhlase, televízii, koncertovanie či hosťovanie. Vrchol bol, keď mu vtedajší šéf opery Pavol Bagin oznámil, že bude ako sólista opery preraďovaný do zboru. To bola posledná kvapka a rodina Hurných dospela k ťažkému rozhodnutiu opustiť vlasť a emigrovať, čo sa im v septembri 1977 úspešne podarilo.

Rytier vysokého C

Ich novým domovom sa stal rakúsky Graz a Juraj spieval v tamomšom Opernhause 35 rokov, až do roku 2013, kedy ukončil kariéru. Za jeho dlhoročné fenomenálne pôsobenie dostal od vedenia mesta Čestný zlatý znak mesta za mimoriadne zásluhy. Kritika a diváci ho pre jeho spevácke majstrovstvo začali nazývať rytierom vysokého C, čo je v nemeckej hovoriacich krajinách pre tenoristu najväčšia pocta. Okrem toho sa podieľal aj na aktivitách slovenského exilu a v roku 1985 naspieval legendárnu mariánsku hymnickú pieseň *Kráľovná nebies*.

Vo svojich pamätiach Hurný reflektuje aj vývoj na Slovensku po roku 1989, do ktorého sa spočiatku aktívne zapájal. Nakoniec však bol z neho sklamaný. Ako píše, „prešiel som kus sveta, no pokiaľ sledujem medzinárodnú politickú situáciu v Európe, nikde sa s takým odstupom a odmerane nesprávajú k svojej emigrácii, ako to robia Slováci.“ S tým, žiaľ, nemožno nesúhlasiť.

Kniha *Keď nám nebolo do spevu...* predstavuje pútavý príbeh jednej rodiny v rozbúrených dejinách Slovenska v 20. storočí. Žiaľ, jej hlavní protagonisti, osobitne samotný autor, sú na dnešnom Slovensku prakticky neznámi, hoci ich príbeh môže inšpirovať a zaslúžil by si aj umelecké spracovanie. Dúfajme, že táto kniha, ktorú vydali PV ZPKO, tento neblahý stav pomôže napraviť.

Michal Malatinský

STALO SA

2. novembra 1938 sa v zámku Belvedere vo Viedni zišli zahraniční ministri Nemeckej ríše a Talianskeho kráľovstva Joachim von Ribbentrop a Galeazzo Ciano a podpísali dohodu, ktorou „riešili“ maďarsko-slovenský spor o pohraničné územia. Senec, Galanta, Nové Zámky, Levice, Komárno, Lučenec, Rimavská Sobota, Rožňava a Košice s okolím sa dostali pod zvrchovanosť Maďarska. Ich slovenskí obyvatelia boli vystavení diskriminácii, odnárodňovaniu, ba v niektorých prípadoch aj brutálnemu prenasledovaniu.

6. novembra 1887 odviezli zo Žiliny ďalších 192 katolíckych slovenských detí proti vôli ich rodičov na Dolnú zem, aby sa z nich stali Maďari a kalvíni. Aj v nasledujúcom roku ešte odviezli 86 detí, medzi nimi aj 12- až 15-ročné dievčatá.

7. novembra 1992 zomrel Alexander Dubček, autor a stúpenec socializmu s ľudskou tvárou.

15. novembra 1948 zákonom č. 248/1948 boli zriadené tábory nútených prác (TNP) pre triednych nepriateľov a nepriateľov ľudovodemokratického štátneho zriadenia.

16. novembra 1999 minister spravodlivosti Ján Čarnogurský oznámil, že v rámci svojho ministerstva vytvorí oddelenie pre dokumentáciu zločinov komunizmu.

16. novembra 1989 sa v Bratislave konala študentská demonštrácia.

17. novembra 1989 komunistická polícia brutálne zasiahla proti demonštrujúcim študentom v Prahe.

19. novembra 1989 sa v Bratislave organizovalo hnutie Verejnosť proti násiliu.

20. novembra 1953 uväzneným členom Katolíckej akcie oznámili, že 168 z nich udelil Zbor poradcov amnestiu.

20. novembra 1959 vo väzení v Brne zomrel posledný ministerský predseda vlády SR Dr. Štefan Tiso (1897 – 1959). Jeho smrť oznámili manželke až mesiac po tom, čo „byl spopolněn a popel rozptýlen“.

20. novembra 1959 počas 50. rokov bolo na Slovensku pre náboženskú činnosť odsúdených 302 katolíckych kňazov, z nich dvaja na doživotie.

25. novembra 1989 sa v Bratislave na nám. SNP zišlo okolo 70 ti-

síc občanov, ktorí žiadali zrušenie vedúcej úlohy KSČ a jej mocenského monopolu.

25. novembra 1992 Federálne zhromaždenie ČSFR schválilo ústavný zákon o zániku Českej a Slovenskej federatívnej republiky uplynutím dňa 31. decembra 1992. Zákon vyhlásil za nástupnícke štáty ČSFR Českú republiku a Slovenskú republiku. Obidvom nástupníckym štátom tento ústavný zákon zakazoval používať štátne symboly Českej a Slovenskej federatívnej republiky.

30. novembra 1989 parlament v Prahe pod tlakom verejnosti zrušil článok 4 Ústavy ČSSR o vedúcej úlohe KSČ v štáte a v spoločnosti. Zrušil aj článok 16, ktorý uzakľoval marxizmus-leninizmus ako základný princíp výchovy a vzdelávania.

V novembri 1948 odišli zo Slovenska do Viedne niekoľkí členovia Slovenskej tajnej ochrany, ktorí sa dohodli založiť hnutie nenásilnej spoločenskej sebaobrany proti bolševizmu a za obnovu slovenskej samostatnosti. Tak vznikla myšlienka Bielych légii. Ich zakladateľmi boli Albert Púčik, Jozef Vicen, Anton Tunega a Dr. Jozef Mikula.

NAPÍSALI

Do roku 1989 bol Marián Leško, súčasný poradca prezidentky Zuzany Čaputovej, tvrdým kritikom americkej politiky. Dnes naopak. Pripomeňme si, čo napísal o protiraketových systémoch v Novom slove 21. 11.1985 pod názvom Na historickom rázcestí.

Americký prezident údajne považuje kozmické zbraňe za prostriedok, ktorý vedie k cieľu a o ktorý sa usilujú – podľa jeho slov – obe strany (americká i sovietska, poznámka redakcie). Lenže ak cieľ nie je ničím iným ako súhrnom naň vynaložených prostriedkov, potom zbraň novej generácie je stále iba zbraňou, teda primárne ohrozením potenciálneho nepriateľa a nie prostriedkom mieru.

Ďalej – ak je cieľom Spojených štátov likvidácia jadrových zbraní, prečo potrebujú na to, aby o tom začali rokovať, „ešte jeden dôvod“? Načo je dobrá okľuka – cez zbrojenie k odzbrojeniu, presnejšie cez prípravu „hviezdnych vojen“ k likvidácii jadrových zbraní? Otázka by správnejšie mala znieť – pre koho je dobrá táto okľuka? Ak si uvedomíme, koľko má celý projekt stáť, je odpoveď

zbytočná. Vízia „hviezdnych vojen“ prišla pre americký vojensko-priemyselný komplex v pravú chvíľu – keď iracionalita ďalšieho hromadenia doterajšieho druhu výzbroje začala vyvolávať odpor verejnej mienky, objavil sa „obranný systém“, ktorý údajne urobí atómovú zbraň anachronizmom, ale ktorý určite bude znamenať nielen presun výdavkov na zbrojenie, ale i ich nebývalé – čo je naozaj čo povedať – zvýšenie. A to všetko v mene zabezpečenia večného jadrového mieru.

Existujú ďalšie závažné dôvody pre tvrdenie, že Reaganov plán militarizácie kozmu nie je prostriedkom upevnenia mieru a podmienkou rokovania o jadrovom odzbrojení, ale samoúčelom, konečným cieľom vojensko-priemyselného komplexu. Jedným z nich je fakt, že projektovaný protiraketový systém nikdy nemôže urobiť jadrové zbrane anachronizmom, už z toho dôvodu nie, že v najlepšom prípade bude účinný proti terajším balistickým raketám, aj to iba proti časti z nich, ktoré však nie sú – ako vie každý laik – jediným nosičom jadrových náloží.

PRIPOMÍNAME SI

V novembri si pripomíname významné životné jubileá týchto našich členov. Spomíname aj na tých, ktorí sa tejto slávnosti nedožili.

50 rokov

Jozefa Michalcová, Žilina 4.11.1969
Gejza Lyócsa, Košice 15.11.1969
Ing. Pavol Čaučík, Bratislava

4.11.1969

Alexander Mikuška, Bratislava

30.11.1969

60 rokov

Marián Danko, Trebišov 1.11.1959

70 rokov

Ing. Emil Zlatinský, Uľany nad Žitavou
21.11.1949

80 rokov

František Sarvaš, Piešťany 6.11.1939
Mária Meleková, Námestovo
28.11.1939

81 rokov

Anna Danková, Dlhá nad Oravou
15.11.1938
Margita Kováčová, Tvrdošín 1.11.1938
Melánia Provazníková,
Trenčianska Teplá 23.11.1938

82 rokov

Ferdinand Šebesta, Bratislava
3.11.1937

83 rokov

Margita Ježová, Spišské Vlachy
5.11.1936

85 rokov

Veronika Gregorová, Čadca
19.11.1934

88 rokov

Karol Pribiš, Borský Sv. Jur 14.11.1931

89 rokov

Irena Stanková, Lučenec
23.11.1930

91 rokov

Paulína Filipová, Heľpa 3.11.1928
Ján Brichta, Bratislava 8.11.1928

92 rokov

Františka Hlubíková, Bratislava
6.11.1927

93 rokov

Jozef Stančík, Brezno 8.11.1926
Jubilantom srdečne blahoželáme

PRISPELI NA ČINNOSŤ

JUDr. Peter Brňák, Bratislava 50 EUR
MUDr. Dagmar Pechová, Bratislava 10 EUR
Ing. Daniel Kiaba, Nováky 90 EUR
Štefan Baňas, Martin 15 EUR
Gabriela Trulíková, Štiavnik 90 EUR
Ing. Eva Krajčiová, Bratislava 10 EUR

*Darcom vyslovujeme
úprimné poďakovanie*

Živio pre nášho jubilanta, podpredsedu PV ZPKO Rafaela Rafaja. Na snímke s Jozefom Hermanom.

ROZLÚČILI SME SA

† Vo veku nedožitých 89 rokov, 9. mája 2019, zomrela **Kvieta HRAŠKOVÁ**, dlhoročná členka RP PV ZPKO v Žiari nad Hronom. Zomrela v Banskej Štiavnici na oddelení dlhodoboch chorých.

† Vo veku 87 rokov, 8. októbra 2019, zomrela **Anna ŠTEFANOVÁ** zo Spišskej Novej Vsi. Posledná rozlúčka s dlhoročnou členkou RP PV ZPKO v Levoči bola na cintoríne v Spišskej Novej Vsi.

**Pozostalým vyslovujeme
úprimnú sústrasť**

Výzva

Vážení členovia PV ZPKO, sympatizanti, priatelia. Naša organizácia dlhodo-
bo zápasí s neštandardnou situáciou, keď pripravuje plány svojej činnosti bez krytia finančnými prostriedkami. Nedostatok peňazí nás núti obrátiť sa na Vás s výzvou o pomoc. Vydávanie Svedectva nie je ďalej možné zabezpečiť z prostriedkov štátnej dotácie, preto sa obraciame na Vás s prosbou, vyhľadať vo Vašom okolí potenciálnych sponzorov nášho časopisu. Ak nebude vychádzať, akoby sme stratili nástroj

prezentácie vlastného jestvovania. Azda neprajníci by sa tomu aj potešili. Veríme však, že sa nájdú podporovatelia ideálov, za ktoré sme trpeli, a ktoré hodlame aj naďalej chrániť a obhajovať. Záujemcovia o pomoc pre naše Svedectvo môžu poslať svoj príspevok na **číslo účtu: SK74 3100 0000 0040 0012 8109** alebo sa **kontaktujte na tel. číse 02-526 381 56.**

Darcom úprimne ďakujeme.

Vedenie PV ZPKO
a časopisu Svedectvo

■ Úradné hodiny v kancelárii Predsedníctva PV ZPKO v Bratislave na Obchodnej ulici č. 52 sú **v pondelok a v stredu od 9.00 hod. do 13.00 hod.**

● **Malé kníhkupectvo Svojet** v bratislavskej Lige pasáží ponúka knihy, ktoré inde nekúpíte. Historickú, vlasteneckú literatúru bez politickej korektnosti, zborníky, kalendáre a časopisy vrátane Svedectva. Otváracie hodiny v pondelok až štvrtok sú od 10.00 do 13.00 a od 13.30 do 16.30, vo štvrtok do 17.30 hod. V piatok od 9.00 do 13.00 a od 13.30 do 14.30 hod. Informácie na 0903 946 718.

Dunajská 18
Liga Pasáž
811 09 Bratislava

Telefón: 0903 946 718
Email: kniha.svojet@gmail.com
Web: www.svojet.sk

1.

Shila's sister Manica Becka,

dem to dem chystám se nám kapitol a ujdete to
dobro. Víte, patel mi vás předav k ujednání uen-
nám tak užito a přitel tak uenakování, že každá
i přetváří se pro přetváření zdá se se mi vel-
mi prozřet. My jsou uenakování: váš předav
než je devě jazyk...

Nežele an' dobre věcně uviděti propána, když i kdes
 kdes uviděti vzrůst klavírů; jinde na'm
 chod by' apok' klavírů a v klavírnímu puzle
 slove i klavír. Nežele viděti, aby str. od věn
 přišel to ten plan, když to ten o' p'asatel
 na něj p'ivně ušel. A věcně ani po sluch
 poznat dvaná. Na'mne jinde jinde od kladě
 věnle viděti; aby uem té klavírů vývrtajin,
 p'evně viděti jinde viděti ani to, aby se na'm
 lidia na uaj. klavír věn vývrtajin.

A knecina: "E ur je doč - ebe j' tena - i'm je k'ing?
 Good-bye, k'ing' padl n ušuvny. t'ele j'ni Stagesen
 n j'm; m'eky m'ine, k'alle j'raty'm v'ap'nal odlat
 k'ijj' m'aušle a d'etm: "K'one j' taly' k'iong, z' l'elo-
 j'at g' k'umet!"

Uke svojcel sa uauzelen a deti — ja som sa to vyvolal
a vyskriem i duses ma vas miloby! Kde ty som bi,
aby sme mali pijeby, radost po pitie, aby si prave
kibem stredelosti a po prietava pa. Chcel by som,
aby vase zuba po paznadvani klesla po vyskri.
shantoni. urodily, ktori puc po prave urodili
pi. polozky. vache pred dnuu prami:

Ohne!
 parv una lă-plăcelușu...!
 ...parv una țigănată albulă pe...

Nela, shut our vela by now or we shall lose her,
 pace wad wadto plov?

Inim vohodim, prepisite mi prijedim, polacimot' ložu.
 Tažko mi je pishat' d' se, k' d' anglicimot' mi eše
 poji - i' eše uab, ned' p'isat' o t' d' d' eostojem
 a veim o t' d' d' se na eim d'm' n'. B'e mi d' d' a n'
 medhe p'isat' i' p'isat' od p'isat' a!
 p'isat', p'isat' a p'isat' a p'isat' a p'isat' a.

Nature neis jorim, uelika kromt, se mu velu
pial, porhange rok mety vety a katu, vety
mae studenty a studentov.

Read by Mrs. O'Neil's wife post.

Proč má být?

Y
Lda Bm!

Vän
Knut!